

Актуально у номері

Павло Петренко:

«Ми повинні стати адвокатами простих людей, які не мають фінансової можливості заплатити кошти за послуги адвоката самостійно»

За дорученням Уряду Міністерство юстиції розпочинає масштабну соціальну програму з надання безоплатної вторинної правової допомоги. З 1-го липня поточного року в усіх регіонах України розпочали роботу 100 місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, які надаватимуть таку допомогу соціально незахищеним категоріям громадян у цивільному та адміністративному процесах. Перший київський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги відкрив Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк. Центр обслуговуватиме три райони Києва – Дарницький, Дніпровський і Деснянський, з обсягом потенційних клієнтів до 120 тисяч.

Участь у відкритті взяли Міністр юстиції України Павло Петренко, Надзвичайний і Повноважний Посол

Канади в Україні Роман Ващук та директор Координаційного центру з надання правової допомоги Андрій Вишневський.

Арсеній Яценюк повідомив, що такі центри по всій Україні забезпечуватимуть представництво інтересів у судових спорах низки соціально незахищених категорій громадян,

зокрема, таких, як малозабезпечені особи, діти-сироти та їх опікуни, безпритульні діти та діти, які стали або можуть стати жертвами насильства в сім'ї, учасники бойових дій, у тому числі учасники АТО та члени сімей загиблих воїнів, ветерани, біженці та ін., як це визначено у статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу». На цей проект, повідомив Глава Уряду, Кабінет

Міністрів у 2015 році виділив близько 300 мільйонів гривень.

Глава Уряду наголосив на важливості системи безоплатної правової допомоги: «Люди повинні мати право на захист, і це право має гарантувати держава. Держава фактично фінансує послуги адвокатів, які будуть судитися в тому числі і з владою – центральною чи місцевою, органами державного управління». За його словами, такі центри зможуть допомогти людям, «які потребують справедливості в українських судах, у своїй боротьбі проти свавілля, за свої права і справедливість, яка сьогодні має стати основною ідеєю нового українського суспільства».

Арсеній Яценюк привітав Надзвичайного і Повноважного Посла Канади в Україні Романа Ващука з Днем Канади. Він висловив вдячність Уряду Канади, який долучився до підтримки розвитку системи безоплатної правової допомоги в Україні. Так, у рамках 4-річного проекту «Доступна та якісна правова допомога в Україні» канадський Уряд виділив понад 9 мільйонів канадських доларів.

«Зі своєї сторони Канада радіє, що такий надзвичайно ефективний проект розгорнувся в Україні, і цим самим вже стає лідером у Центральній та Східній Європі. Відкриття таких центрів одночасно є доказом організаційної спроможності наших українських партнерів – Міністерства юстиції та інших державних органів влади України. Для нас підтримати це зусилля українського Уряду є свідченням того, що наше партнерство приносить практичні плоди для простих громадян України і наближає нас до здійснення реформ у правовій сфері, а отже – до справедливішого та заможнішого життя України», – зазначив Роман Ващук.

«Я переконаний, що цей соціальний проект – безоплатна правова допомога – відновить справедливість та довіру

до держави. Адже право на такий захист передбачено у Конституції України ще з тисяча дев'ятсот дев'яносто шостого року. Та протягом двадцяти років це право не було забезпечено.

Завдяки позиції українського Уряду та наших міжнародних партнерів сьогодні ми відновили одне з базових прав українців – це право на справедливість та право на захист», – повідомив Міністр юстиції України Павло Петренко.

Він зазначив, що спільним завданням усіх органів юстиції є забезпечення справедливого правосуддя. За його словами, сьогодні є перші позитивні приклади такої роботи – це результати роботи системи безоплатної правової допомоги у форматі її надання у кримінальному процесі впродовж останніх 2-х років. «Близько сорока трьох процентів усіх виправдувальних вироків судів України впродовж минулого року винесені у справах адвокатів саме системи безоплатної правової допомоги. За нашим підрахунком за безоплатною правовою допомогою у зв'язку із розгортання її в цивільному та адміністративному процесі звернуться близько 8 млн громадян. Міністерство юстиції має стати адвокатом українських громадян та надавати правову допомогу, яку багато українців не можуть отримати через занадто високу вартість послуг платних адвокатів», – наголосив Павло Петренко.

Директор Координаційного центру з надання правової допомоги Андрій Вишневський повідомив, що місія системи безоплатної правової допомоги – створити рівні можливості для кожного вирішувати свої життєві проблеми у правовий спосіб. За його

словами, безоплатна правова допомога є важливою передумовою впровадження трьох ключових реформ, яких потребує сьогодні українське суспільство: судової реформи, реформи прокуратури (адже саме до центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги мають перейти невластиві для прокуратури функції представництва інтересів громадян) та децентралізації державного управління. Як відомо, право громадян на БПД було закріплено у Конституції України, втім впродовж 15-ти років в державі не було створено механізму імплементації цього права – до прийняття у 2011 році Закону України «Про безоплатну правову допомогу». Так, протягом перших 3-х років було сформовано відповідну нормативну-правову базу, утворено Координаційний центр з надання правової допомоги та 27 регіональних центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, проведено 6 конкурсів з відбору адвокатів, які надають правові послуги громадянам у кримінальному процесі в цілодобовому

режимі, забезпечуючи доступ до адвоката для кожної затриманої особи. За його словами, у середньому на рік система забезпечує доступ до правосуддя для 70 тис. затриманих та обвинувачених. «Протягом перших півроку 2015 року ми провели організаційну роботу з підготовки наступного етапу розгортання системи – надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільних та адміністративних справах. Утворено 100 місцевих центрів, призначено їх директорів на основі відкритого конкурсу, завершуються облаштування приміщень. Така динаміка була б неможливою без підтримки держави та міжнародних донорів. Порівняно з 2013 роком фінансування системи у 2014 році збільшилося у 5 з половиною разів, за що ми завдячуємо Уряду, який послідовно розвиває цей напрям державної політики». Директор Координаційного центру повідомив, що близько 20 % загального фінансування системи – кошти, залучені через механізм міжнародної технічної допомоги: «Ми вдячні за підтримку урядам

Канади, США, Данії, Офісу Ради Європи в Україні, а також Джорджу Соросу та його мережі».

Посол, Голова Офісу Ради Європи в Україні Владімір Рістовські, який взяв участь у заході, відзначив високий рівень продуктивної співпраці Міністерства юстиції, Координаційного центру з надання правової допомоги із Радою Європи, а також зусилля Уряду України в імплементації реформ сфери юстиції, зокрема, подальшого посилення та розгортання системи безоплатної правової допомоги в Україні.

За словами Владіміра Рістовські, запровадження системи безоплатної правової допомоги – вагоме досягнення України, адже вона є невід’ємним елементом ефективної системи правосуддя, основаної на захисті прав людини та верховенстві права.

«Сьогодні ми є свідками історичної можливості для України досягти успіхів у напрямі значущих реформ у сфері юстиції. Без сумніву, українці демонструють намір зміцнення верховенства закону і посилення демократичного розвитку своєї країни. Користуючись нагодою, запевняю Вас у подальшій підтримці України Радою Європи у цьому напрямі», – наголосив Владімір Рістовські.

ДОВІДКОВО:

Зміст права на безоплатну правову допомогу, порядок реалізації цього права, підстави, порядок та державні гарантії щодо надання безоплатної правової допомоги визначаються Законом України «Про безоплатну правову допомогу» (Закон). Закон був прийнятий та впроваджується

на виконання Резолюції 1466 (2005) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про виконання обов’язків та зобов’язань Україною», у якій, зокрема, було закріплено таке зобов’язання України: «13.13. покращити доступ до правосуддя шляхом запровадження системи безоплатної правової допомоги відповідно до стандартів Ради Європи та практики Європейського суду з прав людини».

З першого січня 2013 року безоплатна правова допомога в Україні надається особам, до яких застосовано адміністративне затримання; до яких застосовано адміністративний арешт; які затримані за підозрою у вчиненні злочину; до яких як запобіжний захід обрано тримання під вартою; у кримінальних провадженнях, стосовно яких відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України захисник залучається слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом для здійснення захисту за призначенням або проведення окремої процесуальної дії.

З першого липня 2015 року безоплатна правова допомога надається також у цивільних та адміністративних справах, а також потерпілим та свідкам у кримінальних провадженнях, у повному обсязі

зокрема: малозабезпеченим особам, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, біженцям, ветеранам війни (у тому числі учасникам АТО), членам сімей загиблих учасників бойових дій, реабілітованим особам та особам, стосовно яких суд розглядає питання про обмеження цивільної дієздатності чи надання психіатричної допомоги в примусовому порядку, та ін. відповідно до статті 14 Закону.